

EDIBOT ERERIMBOT
Genesis 1:1-25
AKPA IBUOT UKPEP-ÑKPQ
Eke Ikpo Owo

IKPO IBUOT: “Oto mbuqtidem nnyin inim ite, ekeda ikpo-inua Abasi ebot ererimbot; ntem ke ikadaha mme ñkpq eke eworode ewut idem ibot se ekutde ke emi” (Mme Hebrew 11:3).

I Utom Edibot Ke Akpa Ye Qyohq Usen Iba

- 1 Abasi edi Andibot Enyqñ ye isqñ, Genesis 1:1
- 2 Ke akpa editoñ edibot ñkpq, isqñ ekedi ikpikpu ye ukpok, uñwana iduhe, ana ukpø k--`kpukpru ekedi anana mbiet ñkpq, Genesis 1:2
- 3 “Abasi qdohq ete yak uñwana odu: ndien uñwana odu,” ndien ewuk etc okoneyo ye uwemeyo edu, Genesis 1:3-5
- 4 Qyohq ñkpq ita emi ekebotde ekedi ikpa enyqñ ndibahare mmqñ, Genesis 1:6
- 5 Ema ebahare mmqñ emi odude ke idak ikpa enyqñ ye mmqñ emi odude ke ikpa-enyqñ, Genesis 1:7
- 6 Ndien Abasi okot ikpa enyqñ etc Heaven, Genesis 1:8

II Utom Edibot Ke Qyohq Usen Ita Ye Inañ

- 1 Ema enam mmqñ ke idak ikpa enyqñ oboho ke ebiet kiet ndien edisat isqñ qwqrq, Genesis 1:9
- 2 Abasi okot edisat isqñ etc obot, onyuñ okot mmqñ emi obohode etc inyañ, Genesis 1:10
- 3 Isqñ otibe mbiet ye mme eto mfri, Genesis 1:11-13
- 4 Abasi onim mme uñwana ke ikpa enyqñ, Genesis 1:14
- 5 Abasi anam akamba uñwana etc akara uwemeyo ye ekpri uñwana etc akara okoneyo, Enye anam mme ntantafiqñ ñko, Genesis 1:15-19

III Utom Edibot Ke Qyohq Usen Ition Ye Itiokiet

- 1 Abasi ama obot udim-udim unam emi ekemedo ndisaña etc edu ke mmqñ ye mme inuen ndife ke enyqñ; Genesis 1:20
- 2 Abasi anam kpukpru unam eke edude uwem ye kpukpru inuen eke enyenede mba ke oruk mmq, Genesis 1:21-23
- 3 Isqñ isioño unam eke edude uwem ke oruk mmq, ufene ye andinyoni ye unam obot, Genesis 1:24, 25.

SE EKPEPDE EBAÑA

Akpa ufañ ke ñwed Abasi qdohq ete, “Ke eritqñ Abasi okobot enyqñ ye isqñ.” Ntem ke Abasi Andibot ofuri ererimbot eketiñ mme ikq emi. Ndien ikq emi qyuhq owo ekededi eke onimde Ñwed Abasi ke akpanikq ete ke Abasi edi Andibot ofuri ererimbot ye kpukpru se idude ke esit.

Ke ini edidohq ete ke Abasi akanam iyomke mfaña mme se ekpedade esqñ utom obot, edi mme itie efen ke Utibe Ñwed Esie edu emi etiñde ñkpq ebaña ukpep-ñkpq edibot, emi añwamde ndisqñ mbuqtidem ke se edohqde nte uwut-ñkpq ke ikq andiwet Psalm ete: “Mme heaven ke ebuk ubqñ Abasi, ikpa enyqñ onyuñ etiñ se ubqñ Esie anamde. Uwemeyo eneme ye uwemeyo, okoneyo onyuñ eteme okoneyo ifiqñ. Nneme iduhe, ikq inyuñ iduhe, inyuñ ikopke uyo mmq baba” (Psalm 19:1-3). Mme heaven ye isqñ ñko ke eyarade enq owo ke ediwak usuñ emi owo mikemeke ndibat, ebe ke mme ntantafiqñ, inyañ, ikpø obot, ye eto ete ke Abasi edi Andibot kpukpru mme ñkpq emi odude.

Nte Spirit Adade Usuñ

Mme mmq emi ekpepde Edisana Ñwed Abasi enyime ete ke Moses edi owo emi Abasi akadade ewet akpa ñwed ition ke Edisana Ñwed Abasi. Ekeme ndikpa owo idem ke abaña nte Moses ekekemedo ndiwet nte

ekebotde kpukpru ñkpø. Moses akamana ke ñkpø nte tøsin isua iba ema ekebe tøñø nte ekebot mme ñkpø ema; edi etim ewet ñwed Genesis ọyohø-ọyohø man eyak enø ererimbot eke ọyohøde ye ido ukpono-ndem ye mme tøsin nsu-nsu mme abasi, ndiyarare nte ke Abasi Kiet odu.

Usuñ ita edu emi etop emi okposimde Moses, oro edi ke se ewetde enim, ke ikø inua ye eriyarare emi otode Abasi.

Ke nditim ntiñ, Moses ọkøbø ndusuk ifiøk ye mbuk oto ikø inua. Emi otim añwaña ke ini ikerede anyan isua 1,656, tøñøde ke eyo Adam tutu osim ke ini mmøñ ukwø ete ke isua owo iba ema eniøñ ntø. Abasi ama etiñ mbuk edibot ererimbot ọnø Adam ke akpa ifet. Ekeme ndidi Methuselah eketiñ mbuk emi Ọnø Noah. Adam ama ebighi uwem ke isua 930, ndien Methuselah ebighi uwem ke isua 969; ntø Noah ekedi isua 600 ke ini Methuselah akakpade. Edi mmem-mmem ñkpø ke Shem ọkøbø mbuk emi oto Noah ndien ayak Ọnø Abraham; Isaac ama odu uwem okut Joseph; ndien ekeme ndidi Amram ete Moses ọkøbø etop Abasi emi oto Joseph ayak Ọnø Moses. Ntem owo usukkiet emi ema edu anyan uwem ke isøñ, qtøñøde ke uføt ini emi Abasi obotde ererimbot tutu osim ini emi ewetde Ñwed Abasi.

Ofiøk-mbuk eset kiet ke ini etiñde abaña ñkpø emi, ewet ete: “Edieke, kpukpru utibe ñkpø emi ewetde ke Ñwed Genesis mikpe-nyeneke andiwet efen ke ebede mme ido eset, . . . emi ekpedi isøñ ndinø itoro emi qfønde akan emi mme ọwørø-etop mbon Greek ye Latin ekemedé ndibure mbaña. Edi mbak ndudue baba kiet okudu, Spirit Abasi emi minamke ndudue ama ada Moses usuñ ke ndisiak mme usen ye se ekebotde. Ke akpanikø mbuk emi añwaña eti-eti, eneñere ebiet akpanikø, enyene iwuk ke idemesie ke kpukpru nde, mme usen enen, idaha ñkañ kiet ke mbuk esie, mme isøñ-ikø esie otim añwaña, esana ke edu, ọyohø ye mfønido ke usuñ nte ewetde eneñere owut ete ke utø ifiøk oro itoho ererimbot.”

Idighe Ñwed Mbuñiøk Emi Otode Nduñøre

Ñwed Abasi edi se midaha edade mbuñiøk emiotode nduñøre eyo emi ewet, ke ntak oro ndusuk owo edøø ete ke Ñwed Abasi inenke ke edade edomo ye mbuñiøk nduñøre; nte ededi, Ñwed Abasi asaña ye mbuñiøk emi otode nduñøre akpanikø, ndien Ikø Abasi ye mbuñiøk akpanikø esaña kiet. Mbuñiøk emi otode nduñøre edi usuñ ndida mfiøk akpanikø nto ke edidodomø ye ndudue: emana kiet-kiet eduñøre ediwak ukpep-ñkpø emi emana eken ekedade nte enen; ntø ke inenke ndifaña Ikø Abasi emi mikpuhøkere ye ediyarade emi otode Andibot emi ọfiøkde ñkpø akan kpukpru owo, ke ntak ukpep-ñkpø ererimbot emi ekpuhøre ke ini ke ini emana ekpefiøk ñkpø nte efefiøk.

Elikere mbon emi ekpepde ñkpø ebaña ifiøk emi otode nduñøre ọkpuhøre usøp-usøp tutu etiñ enø nnyin ete ke uføk ukot ñwed ke Louvre, ke Paris ke itie udori ñwed emi ọniønde itiat ita ye ubak onyuñ akamade ediwak ñwed ifiøk nduñøre emekabare edi se esinde ke isua aba ye duop. Ke isua 1861 uføk-ñwed ukpep mbuñiøk emi otode nduñøre (science) emi ekotde ke Obio France “French Academy” ema enø ukpep-ñkpø 51 emi edioñøde emi misañake ñkpø ikekem ye ndusuk itie ukpep-ñkpø ke Ikø Abasi. Mme isua edi enyuñ ebe, edi baba ikø kiet ke ñwed Abasi ikpuhøkere, edi ifiøk nduñøre (science) ke qtøt eti-eti edi baba kiet ke otu nduñøre 51 emi idighe se eyomde mfin emi, emi ke ini oko okokoñde onyuñ añwanade ye Ikø Abasi.

Eda ifiøk nduñøre (science) eyarade ediwak ndibe-ñkpø edi ikemeke ndida enye ntiñ ọføn nte ekebotde ererimbot ke esiode Abasi efep. Ndusuk nta ifiøk ererimbot ekut ubøk utom Abasi edi ke ediwak ini emen enyin mmø efep enyuñ ekañ enye nte Andibot. Ererimbot ye kpukpru utibe-ñkpø eke edude ke esit ikotoho ke ekpri ebok ñkpø iwørø nte emi ediye ñkanika ubøk mikemeke ndisiaha nto ntan isøñ ñwørø. “Tutuko ikpa-enyøñ ama odu, ye isøñ emi ikø Abasi okosioke ke mmøñ owuk, onyuñ adade mmøñ obot” (2 Peter 3:5). Ọføføn Ọnø owo eke enyenede mbuqtidem ke Abasi koro kpukpru ibørø mbume eke owo mikemeke ndibørø edu ke Enye.

Edisana Abasi Ita Ke Kiet Ke Edibot Ererimbot

Ikø Hebrew emi ekotde Elohim emi ọwørøde ete Abasi, ada Ọnø ediwak Abasi. Ntem ke ewet ikø emi ke ata ediwak itie ke Akani Ediomì. Ikø emi adade Ọnø ediwak Abasi edi se nti mme ekpep Ikø Abasi enimde ke akpanikø ke ada Ọnø mbuot Abasi, ọsøñø ukpep-ñkpø ke Ñwed Abasi emi etiñde abaña Abasi Ita ke Kiet. Mødo etiñ ebaña mbuot Abasi Ita ke Kiet toto ke eritøñø. Mbuot Abasi Ita emi, esiak enyiñ mmø ke Ñwed Abasi nte mmø ekenyenede ubøk ke utom edibot ererimbot. Ke abaña Abasi Ete, edøø ntem ete: “Ke emi, ndien, O Jehovah, afo edi ete nnyin; nnyin idi mbat-eso, ndien edi afo andibot nnyin; nnyin kpukpru inyuñ idi se ubøk fo akanamde” (Isaiah 64:8); efen ñko “nyin imenyene Abasi kiet kpøt, emi edide Ete, emi kpukpru ñkpø etode Enye ewøñø, emi nnyin inyuñ idude uwem inø Enye” (1 Ñwed Corinth 8:6).

Ke abaña Eyen ewet ntem ete: “Oto ke Enye ekenam kpukpru ñkpø; ndien mitoho ke Enye inamke ñkpø baba kiet eke ekenamde” (John 1:3); ye itie efen: “Koro ke Enye ke ekebot kpukpru ñkpø ke enyøñ ye ke isøñ, se enyin owo okutde ye se enyin owo mikwe” (Ñwed Mbon Colossae 1:16).

Emi edi se ikotde ibaña Edisana Spirit ke itie ñwed emi, “Spirit Abasi onyuñ òkubø ke mmøñ” (Genesis 1:2); ndien etøñø ntak ewet ete: “Spirit Esie anam ikpa enyøñ edi uyai; edi ubøk Esie okobot urukiköt itøk” (Job 26:13). Ntem ke Abasi Ete ye Eyen ye Edisana Spirit ekebot ererimbot.

Edibot Ererimbot Ke Nde Ke Nde

Usuñ nte Abasi okobotde ererimbot ke usen ke usen edi utibe ñkpø. Akwa uduak Abasi ekedi ndinam ererimbot nnø owo. Man enim owo uwem mi ke ererimbot, akana nte ebeñe ererimbot man ebot mme odu uwem ñkpø esin. Edibot ñkpø ke adiana ke adiana ayarade akwa ifiøk ye eti ndutim. Abasi ekebem iso anam isøñ emi ekedide ikpikpu ye ukpøk ndien ekim òkòkubø ke enyøñ inyañ. Oyøhø utom Esie efen ekedi ndidøhø uñwana odu; koro uñwana ye ufiop emi odude edi se ifønde ye uwem owo.

Enye anam ikpa-enyøñ adianare òkpøñ isøñ, anam ufiop ọsuñore onyuñ abahare mmøñ emi odude ke enyøñ ye enye eke odude ke isøñ (ikpø akpa). Ntre ke ikpø akpa ye enyøñ ye ntuhube enam uwem ọføn ke isøñ. Mme mbiet, mme mfri ye mme eto emi edi mme ñkpø efen emi Abasi akanamde kpukpru mmø ye mkpasip ke oruk mmø. Mme ekpep ñkpø mbaña ererimbot etiñ enø nnyin ete ke mbahare Iba ke itie ita ke ofuri iso isøñ ọyøhø ye mmøñ, una-isøñ edi itie kiet. Oto ke editim ndomo mmøñ emi ufiop ofim adade ọdøk enyøñ ekut ete ke ubahare emi ọføn ntre mbak mbara ekeme ndibit isøñ nte ọnøde uwem. Ifiøk Abasi nnyin edi oro: Enye adian do ndinam utin akara ke uwemeyo, ọfiøñ ke okoneyo, mme edem enyøñ do ye mme ntanta-ọfiøñ emi esemde nte diamond ke enyøñ. “Oto mbuqtidem nnyin inim ite ekeda ikø-inua Abasi ebot ererimbot” (Mme Hebrew 11:3).

Ñkpø efen ke adiana ke adiana ekedi uwem unam; koro mbiet, mfri ye mme eto mfri enø udia. Mme unam eke edude uwem eyøhø mme mmøñ; mme inuen mba efe ke ofim, mme unam ikøt, me enañ ye kpukpru mme andinyøni ke isøñ. Abasi ikayakke ñkpø ndomo kiet emi ọfønde ye owo etre ndidu ke ererimbot.

Mme ebiet emi ebøkde iyak, ye ebiet emi etøde ndiye flawa ye mme ebiet emi ebonde nsio nsio unam emi mme owo ebøkde, etiñ enø nnyin ebaña unana utit utibe ubøk utom Abasi. Enye inamde ediwak udia ye ọføn ye uføk iduñ ikpøñ edi Enye adian uyai ke mme ubøk utom Esie man eye owo ke enyin, oto ke mme flawa ye mme eto ye mme inyañ ye mme ikpø ñkoñ-ñkoñ obot ye ediwak ñkpø efen. “Yak kpukpru ñkpø eke eduøkde ibifik etoro Jehovah” (Psalm 150:6).

MME MBUME

- 1 Anie ekewet ñwed Genesis?
- 2 Mme ñwed ewe efen ke enye ekewet?
- 3 Genesis Ọwørø nso?
- 4 Nso ikø ke eda etøñø ñwed emi?
- 5 Usen ifañ ke Abasi akada obot mme ñkpø?
- 6 Tiñ se Abasi okobotde ke usen ke usen ke adiana ke adiana.
- 7 Nso ke Abasi eketiñ ke ini Enye ekesede kpukpru se Enye okobotde?
- 8 Nso oruk ibon emi ekotde idem mme anam nduñøre-ifiøk (scientists) eneni mfin emi se ewetde ke Ñwed Abasi ebaña nte Abasi okobotde ñkpø?